

Tehoa maatalouden vesiensuojeluun

Airi Kulmala, MTK-Varsinais-Suomi ja Pirkko Valpasvuo-Jaatinen, Lounais-Suomen ympäristökeskus

Vesistöjen rehevöityminen vaatii yhä tehokkaampia keinoja myös maatalouden vesistökuormituksen vähentämiseksi. Vuoden 2008 alussa käynnistyvä TEHO-hanke kehittää maatalousyrittäjien kanssa erilaisia vesiensuojelutoimenpiteitä. Hankkeessa arvioidaan toteutettujen toimien ympäristöllistä, taloudellista ja sosiaalista vaikuttavuutta sekä toimien laajempaa käyttöä.

Maatalouden osuus vesistöjen ravinnekuormituksesta on merkittävä. Tilanteen korjaamiseksi vesiensuojelua on pystyttävä tehostamaan merkittävästi nykyisestä. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen, MTK-Varsinais-Suomen ja MTK-Satakunnan yhteinen TEHO-hanke pyrkii osaltaan vastaamaan tähän haasteeseen.

Tavoitteena puhtaammat vesistöt

Hankkeen neljä päätavoitetta ovat: nykyisen ympäristötukijärjestelmän toimenpiteiden tehokas hyödyntäminen, uusien vesiensuojelukeinojen kokeilu ja käyttömahdollisuuksien arviointi, ympäristönsuojelutoimenpiteitä koskevat kehittämissuositukset sekä bioenergian tuotanto ja energiakasvien viljely vesiensuojelukeinona.

Lopullinen tavoite on kuitenkin yksikertaisesti saada laajamittaiseen käyttöön eri tilanteissa tehokkaimmin toimivat maatalouden vesiensuojelutoimenpiteet. Tarkastelussa otetaan huomioon myös ilmastonmuutos, joka voi merkittävästi vaikuttaa eri toimien tehokkuuteen. Näitä päämääriä lähdetään tavoittelemaan kiinteässä yhteistyössä alan eri toimijoiden kanssa. Tärkein yhteistyötaho on kuitenkin viljelijät, sillä heidän aktiivinen osallistumisensa on hankkeen onnistumisen edellytys.

Uudet keinot vanhojen rinnalle

Ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön puoleksi rahoittaman kolmevuotisen hankkeen kohdealueena ovat Aurajoen ja Eurajoen valuma-alueet. Ne eroavat toisistaan muun muassa maalajeiltaan ja viljelykasveiltaan. Lisäksi lannankäyttöön liittyviä kysymyksiä selvitetään

Airi Kulmala

Pohjapadon avulla rakennetut kosteikot ovat yksi mahdollisuus vähentää ravinteiden huuhtoutumista vesistöihin.

Vakka-Suomen ja Kaakkois-Satakunnan intensiivisillä kotieläintuotannon alueilla.

Nykyisessä ympäristötukijärjestelmässä on vain vähäisiä edellytyksiä toimenpiteiden täsmäsijoittamiselle esimerkiksi lohkoittain. Hankkeessa selvitetään, miten toimien vaikuttavuus ja kustannustehokkuus paranevat tiloilla, jos vesistönsuojelun toimenpiteet kohdistetaan juuri oikeille lohkoille. Lisäksi mietitään, löytyisikö tietyille viljelytoimenpiteille jopa täysin uusia vaihtoehtoja. Esimerkkinä tästä on talviaikaisen kasvipeitteisyyden lohko-kohtainen sijoittelu ja toteutustapa.

Hankkeessa etsitään myös uusia toimenpiteitä ravinnekäytön ja eroosion vähentämiseksi. Toimenpiteiden toteutuksessa mietitään samalla yhteistyö- ja urakointimahdollisuuksia. Toimet kohdistetaan muun muassa maan korkean fosforipitoisuuden alentamiseen, maan rakenteen ja vesitalouden parantamiseen, laaja-alaisten suojavyöhykkeiden ja monivaikutteisten kosteikkojen perustamiseen sekä valumavesien ja maatilojen rakennettujen alueiden hulevesien käsittelyyn. Myös kotieläintilojen tuottaman lannan tehokkaaseen hyödyntämiseen paneudutaan. Esimerkiksi erilaiset lantapörssiratkaisut ja lannan käytön logistiikkaan liittyvät kysymykset ovat keskeisellä sijalla hankkeessa.

Bioenergian tuotanto ja energiakasvien viljely ovat mukana hankkeessa siltä osin kuin ne suoraan liittyvät vesiensuojeluun. Esimerkiksi maan fosforitilan alentamiseen voitaneen käyttää energiakasveiksikin soveltuvia kasvilajeja tai suojavyöhykkeiltä kerätylle kasvimassalle voidaan löytää hyötykäyttöä energiantuotannossa. Hankkeessa selvitetään myös viljelijöiden kiinnostusta bioenergian tuotantoon lannasta ja muista maatilojen sivutuotteista.

Käsikirja apuvälineeksi

Yksi hankkeen tärkeimmistä toimintamuodoista on tilakohtainen neuvonta, joka perustuu viljelijän ja neuvojan tiiviiseen yhteistyöhön. Viljelijän avuksi laaditaan jokaiselle neuvontatilalle ympäristönsuojelun käsikirja, jossa esitetään tilakohtaisten toimenpiteiden tärkeysjärjestys, arvioidaan toimien kustannustehokkuus sekä ympäristövaikutukset lyhyellä ja pitkällä aikajänteellä.

Lisätietoja: airi.kulmala@mtk.fi
puh. 020 413 3587 ja
pirkko.valpasvuo@ymparisto.fi
puh. 0500 336 184